Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la a dou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statulni, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiiu.

Nr. 11. — Sibiiu, Mercuri 6/18 Februariu. — **1880.**

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIIU

Romani'a.

Proiectu de lege pentru organisarea Dobrogei.

(Urmare.)

Capit. IV.

Despre institutiunile judetiene si comunale.

Art. 35. In fia-care judetiu se infiintieza càte unu consiliu judetianu, inzestratu cu aceleasi atributiuni cá in Romani'a.

Candu nu se hotarasce altfelu prin legea de fatia, legile generale ale tierei, sunt aplicabile si in aceasta privintia in Dobrogea.

Art. 36. Consiliulu generalu se compune din 12 membrii, dintre cari gubernulu are dreptulu a numi pe presiedente, pentru fiacare sessiune anuala.

Art. 37. Membrii consiliului judetianu se alegu de càtre delegatii consilieloru comunale din judetiu, unulu din partea fiacarei comune rurale si doui din partea fiacarei comune urbane.

Pe langa acesti delegati, sunt de dreptu alegetori ai consiliului judetianu cei mai mari contribuabili din comune si anume: càte unulu din partea fiacarei comune rurale si doui din partea fiacarei comune urbane.

Art. 38. Acesti delegati din fiacare plasa se intrunescu la resiedinti'a de arondismentu la diu'a fixata de gubernu, si alegu càte doui membri ai consiliului judetianu.

Art. 39. Pentru judetiulu Tulcea, prefectulu, pe o lista de 12 persóne, cetatieni romani, recomandati de càtre consiliulu comunalu, numesce patru membri in consiliu judetianu.

Acesti patru cu cei optu membri alesi de delegatii comuneloru, compunu complectulu consiliului judetianu.

Pentru judetiulu Constanti'a, prefectulu alege din list'a de 12 persóne recomandate de consiliulu comunei Constanti'a, doui membri cari cu ceilalti diece alesi de delegatii comuneloru, compunu complectulu consiliului judetianu din Constanti'a.

Art. 40. Veniturile consilieloru judetiene sunt aceleasi cari le-au si consiliele judetiene din Romani'a.

Daca acestea nu sunt indestulatóre pentru acoperirea cheltuieliloru, consiliulu judetianu póte creá si alte venituri, cari, spre a fi adunate, su a fi aprobate de gubernu in cei d'antei trei ani dupa infiintiarea consilieloru judetiene in Dobrogea, ér' dupa inplinirea acestora, acestea voru trebui a fi aprobate de poterea legislativa.

Art. 41. Consiliele judetiane nu sunt competinte a se ocupá de càtu de cestiunile privitóre la judetiulu loru respectivu. La finele fiacarei sessiuni ordinare, consiliele judetiane au inse dreptulu a adressá Domnului, prin o deputatiune, espunerea tutuloru trebuintieloru, inbunatatirile si plangerile judetiului loru.

Acésta facultate se dà consilieloru judetiene din Dobrogea pàna la regularea representatiunei ei in sînulu Parlamentului Romanu.

Art. 42. Nici o incheiere a consiliului judetiénu si comitetului permanentu nu se póte pune in lucrare pàna la aprobarea ce i se va dá de càtre prefectu.

Art. 43. Diurn'a cuvenita membriloru comitetului permanentu si cheltuelile cancelariei, se votédia de consiliu odata cu facerea bugetului anualu alu judetiului.

Art. 44. Legile si regulamentele comunale ale Romaniei, sunt aplicabile si pentru Dobrogea, afara de modificarile coprinse in legea organica actuala.

Art. 45. Sunt comune urbane: Tulcea, Constanti'a, Babadag, Sulin'a, Macinu, Harsiov'a, Megidie, Cernavoda, Mangali'a, Kilia-Veche si Ostrovu (Silistra-Noua), Mahmudie.

Art. 46. Fiacare comuna, fia urbana, fia rurala, se administrédia de unu consiliu comunalu, din sînulu caruia la comunele urbane ministrulu de interne, ér' la comunele rurale, prefectulu, numesce unu primaru pururea revocabilu.

Art. 47. Numerulu consilieriloru comunali in comunele Tulcea si Constanti'a este de 7, ér' in celelalte comune urbane si rurale de cinci.

Art. 48. O aglomeratiune de locuitori nu póte constitui o comuna pàna nu va avea celu puçinu 100 familii.

Satele cu mai puçine familii se voru alipi altora, spre a formá unu numeru de celu puçinu 100 familii si astfelu a constitui o comuna.

Candu locuitorii unui satu mai micu de 100 familii voru declará cà potu sustînea sarcinele comunale, acestu satu se póte declará de comuna.

Art. 49. Sunt alegetori si eligibili in comune urbane toti locuitorii, cetatieni ai tierei, cari platescu anualu o dare directa càtre Statu. fia fonciara, fia cá patenta, fia pentru poduri si siosele de celu puçinu 50 lei.

Au dreptulu inse de a fi alegetori si strainii, cari sunt proprietari de inmobile si platescu càtre Statu darea anuala precisata mai susu.

Art. 50. Sunt alegetori si eligibili in comunele rurale, locuitorii din comune, cetatieni ai tierei, cari platescu càtre Statu o dare anuala de 18 lei noi.

Art. 51. In comunele urbane, alegerea consiliului este presidata de càtra unu delegatu alu prefectului, asistatu de alte patru persóne desemnate de alegêtori fatia la 10 óre diminéti'a.

In comunele rurale, alegerea este presidata de celu mai betranu dintre alegetori asistatu de doui membri, alesi de alegetorii presenti.

Alegetorii votédia prin buletinu secretu, sau altfelu: dupa cum maioritatea decide.

Notariulu constata resultatulu alegerei printr'unu proces-verbalu inzestratu cu subscrierea sau sigiliulu biuroului si a alegetoriloru presenti.

Art. 52. Prefectulu, daca gasesce conformu interesseloru locali, póte in comunele cu poporatiunea mixta a fixá numerulu consilieriloru ce fiacare confessiune sau aglomeratiune de origine deosebita, are a alege.

Art 53. Veniturile comuneloru sunt aceleasi ce sunt stabilite prin legile Romaniei.

In comunele mahometane, unde din caus'a lipsei stabilimenteloru de spirtóse, nu se potu percepe taxe indestulatóre, consiliulu comunalu, cu aprobarea consiliului judetiénu si cu sanctiunea Domnésca, póte creá alte venituri analóge.

Trei ani dupa instituirea consilieloru judetiane, sporirile peste darile atunci in fiintia, voru trebui se fia aprobate de Poterea legiuitóre.

Art. 54. Bugetele comuneloru urbane si rurale sunt depuse deliberarei comitetului permanentu care le confirma sau le modifica dupa cum gasesce mai folositoru pentru comune.

Art. 55. Bugetele comuneloru urbane nu potu fi esecutorii fàra aprobarea ministrului de interne, si ale comuneloru rurale fàra aprobarea prefectului.

(Va urmá.)

Itali'a si Romani'a.

O depesia ce publicamu mai la vale ne face cunoscutu cà de trei dile falfae pe piati'a Independentiei din Rom'a drapelulu Romanu.

Unu fioru de mandria si de multiamire trebuie se tréca prin ânim'a fiacarui Romanu la citirea acestei sciri.

Dupa 18 vécuri, de gloria si de umilire, coloni'a lui Traianu dela Dunare se intórce la léganulu stramosiloru ei, iubita si respectata, spre a inplantá in cetatea eterna simbolulu independentiei sale, cascigate cu pretiulu sangelui ei.

Dupa 18 vécuri, coloni'a lui Traianu, devenita o natiune libera si independenta, se intórce spre patria-mama, pe care o gasesce mare, unita, gloriósa, si cele doue natiuni surori isi dau man'a in in semnu de respectu si de iubire.

Fia cá legaturile dintre Itali'a si Romani'a se devina si in raporturile loru diplomtice totu atàtu de strinse pe càtu sunt dupa inrudirea san-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femeiele.

De: Juliu Pederzani.

Traducere de J. G. Baritiu.

VI. Missiunea loru.

(Urmare.)

Ea a voitu se placa si se invinga. O lume de barbati jacea la picidrele ei. Ea vediu pre unulu ce amblá departe de dens'a, elu erá fericitu cu D-dieulu seu. „Si acela trebue se fia alu meu.“ Ea se lupta cu D-dieu pentru serman'a victima. Ea invinse, pentru cá apoi se'lu respinga cu despretiu. Desperatu afla elu uitare si mórte in valurile Dunarii.

Déca nu veti inaltiá flacar'a, ea se va nutri cu materi'a bruta a pamentului.

Acele femei demonice, care prin passiunea loru facu criminalisti, acele poteri selbatice si orgiastice, care cauta eternu totu numai victime prospete pàna la finítulu dileloru, pàna dincolo de mormentu, pre care le vede numai D-dieu.

Pre tóte acestea le au facutu legea: Femei'a este numai pentru barbatu pe pamentu, a'i placea se'i fia suprem'a ei lege.

Ele se inaltia si cauta amoru, salutandu cu placere orice afectiune. Ele rupu legaturele cele mai sacre, tragu asemenea unoru vampiri victim'a loru in adencime, cu ultimulu loru amoru se termina si viéti'a loru.

Ânime frante, coróne de mirtu rupte, vetre desolate, légane nepazite sunt trofeele loru. Albele loru mane sunt petate de sange — sange alu ânimei pre care nu le póte spelá nici prin apa santita, nici prin midilóce cosmetice, nici prin tamaie.

Acesta este eternu nou'a, eternu vechi'a nedreptate a lumei, cà femeiei i este atàtu de greu a gustá acea fericire despre care Göthe canta asia de frumosu:

„Ce ne oferesce fericirea cea mai mare;
Decatu a lucrá liberi la fericirea propria?“

Acésta positiune nelibera, care trebue se se razeme totudeaun'a pe ajutoriulu strainu; lips'a independentiei morale este sorgintea tuturoru retaciriloru si a miserabileloru frivolitati intre femei. Ele sunt unu pomu carui'a i este permisu a ne desfatá prin mirosulu floriloru sale si a ne incantá prin frumseti'a sa; inse fructele lui spirituali lumea le refusa.

Ceea ce scie, lucra si aspira barbatulu 'i aduce castigu. Femei'a este condamnata a duce o viétia solitara asemenea flórei de pe tiermurii Gangului, ea trebue se stinga flacar'a sciintiei si a spiritului pre care o a aprinsu o mana divina.

Pre care au aprins'o in sufletulu barbatului cá si in alu femeiei.

O sciintia pe jumetate, unu talentu semi-desvoltatu multiamesce lumea.

Aci jace simburulu suferintieloru sufletesci ale femeiei.

Unoru suferintie, ce nu se potu vindecá.

Ea se obosesce prin aspiratiuni si se consuma in turmente pe care nu le póte esprimá nici unu cuventu. Ei 'i este permisu a presimti, a se opri pe pragu, pentru-ce se nu si intre, pentru ce se nu devina familiara in venerabilile temple ale sciintieloru?

In fine trebue se li se spuna femeieloru, ce trebue se fia. Trebue se li se spuna, cà si loru le este permisu a vorbi sublim'a limba a natiunei, a carturariloru.

Trebue se li se spuna cà si pentru ele labórea spirituale este frumseti'a cea mai sublima, nobleti'a cea mai venerabila.

Déra déca cineva le spune tóte acestea, si le istorisesce despre miraculós'a si inteligent'a influintia, ce au esercitatu in toti timpii si pre care o aru poté esercitá in totu loculu, apoi lumea se revolta:

„Voi degradati femei'a, apoi o calcati
In picióre — orice veti dice de neconstanti'a
Femeii si slabitiunile ei
Femei'a este, ce cauta o ânima éra nu placeri,
Femei'a este casta in profund'a ei fiintia,
Si ce este rusinea o scie totusi numai femei'a!“

Hamerling.*)

Voi vorbiti atàtu de multu si atàtu de frumosu despre „fericirea“ femeiloru.

Nimica nu póte ferici acésta fiintia eternu langedienda, de càtu: multiamirea cu sine insasi. A le fi permisu se se consacre din tóta ânim'a, cu tóta poterea, cu fidelitate si libere pàna la mórte acelui obiectu la care aspira.

A renuntiá inse cu demnitate la aceea ce nu potu ajunge.

Ceea ce face pre omu se fia omu este totusi numai: consciinti'a de sine, care i dice: Ori-care ar fi chiamarea ta, mare séu mica, tu trebue se ti-o elupti se ti-o castigi:

Tu trebue se lucredi, fiindu cà spiritulu lucrului produce spiritulu libertatiei si libertatea produce marirea ta. Dara lumea au aruncatu o anatema nebuna asupra lucrului femeiescu.

Si totusi nu esista nimica, ce ar fi mai nejustu.

Decandu lumea crestina a deschisu temnitiele femeiei, decandu femei'a a fostu redicata la rangulu de consórte a barbatului si la demnitatea unei fiintie pre care trebue se o stimamu, vedemu in tóte dilele faptele loru.

Aici o fiica, care prin lucrulu gingasieloru ei degete sustîne pre parintii ei bolnavi, colo o veduva care prin mijlóce modeste pastrédia demnitatea unui nume, care recastiga copiiloru sei o avere, pre care unu tata ressipitoru o a prâdatu.

Lasati pre femeia se invetie, deschideti-le salele bibliotecelor vóstre, portile scóleloru vóstre si halele universitatiloru vóstre.

---

*) Unulu din cei mai renumiti poeti moderni ai Germaniloru. Autorulu opereloru poetice: „Die sieben Todsünden,“ „Ahasver in Rom,“ „Der König von Sion.“ etc. etc. N. Trad.

gelui si dupa simpathiile reciproce ale celoru doue popóre.

Printr'o coincidintia, negresitu fortuita, legatiunea romana la Rom'a se afla tocmai pe piati'a Independentiei. Va fi o amintire mai multu, cà si una si cealalta din cele doue natiuni surori si-au cascigatu independenti'a prin viteji'a loru, prin sangele loru!

Diarele francese primescu din Rom'a urmatórea telegrama cu dat'a de 8 Februariu:

D. Cretïulescu, noulu ministru alu Romaniei, a sositu astadi. Elu a descinsu la otelulu legatiunei romane, pe piati'a Independentiei, unde pentru antai'a óra drapelulu romanu a fostu arboratu la Rom'a. (Romanulu.)

Turci'a si Romani'a.

Citimu in „Monitorulu“ de astadi:

In diu'a de 29 Ianuariu (10 Februariu) curentu Esc. Sa d. Dimitrie Brateanu, tramisu estraordinariu si ministru plenipotentiariu alu A. S. R. Domnulu pe langa M. S. Sultanulu, a avutu onóre a fi primitu in audientia solemna, spre a remite Maiestatii Sale cordonulu Stéu'a Romaniei, inpodobitu cu brilianturi, cu o scrisóre autografa a A. S. R. Domnului.

D. ministru romanu a fostu condusu la curtea imperiala in trei trasuri de gala, inpreuna cu personalulu legatiunii, insoçitu de Escelenti'a Sa introducètorulu ambassadoriloru si de adjutanti ai Maiestatii Sale. In curtea Palatului, i s'a datu onorurile militare de unu detasiamentu alu gardei imperiale si in Palatu a fostu primitu de marele maiestru alu ceremoniiloru, de mai multi d-ni ministri si de cas'a militara a Maiestatii Sale.

M. S. Sultanulu primindu decoratiunea romana, s'au aretatu fórte simtitoru la acésta atentiune din partea A. S. R. Domnulu Romaniei, si s'a esprimatu in termeni fórte simpathici pentru Augusta Persóna a Altetiei Sale Regale, aretandu 'si simtimintele Sale bine-voitóre pentru representantulu Romanu din Constantinopole.

Diariulu turcescu „Vakit“ scrie in numerulu seu dela 7 Februariu urmatórele:

„D. Dim. Brateanu, tramisu estraordinariu si ministru plenipotentiariu alu Romaniei, care a avutu onórea de a fi primitu de Sultanu in sér'a de Marti'a trecuta, a fostu incarcatu de cele mai mari prevenintie din partea Maiestatii Sale Imperiale.“

„Aceste prevenintie suverane, o spunemu cu tóta francheti'a, sunt fórte meritate de d. Brateanu, care representa aici o tiéra, care — dupa informatiunile ce avemu si actiunile de multiamire ale poporatiuniloru musulmane — nu incetéza de a usá de cele mai bune procederi càtre musulmanii cari locuiescu acele parti ale imperiului, care au fostu date, dupa cum se scie, Romaniei, in virtutea tractatului din Berlin, si de a'i face se se inpartasiésca din ródele unei bune justitii.“ („Rom.“)

Nesciinti'a este sorgintea tuturoru nebunieloru femeiesci.

Dati-le libertatea se invetie, ce voru voi. Femei'a asemenea barbatului, are unu dreptu la desvoltarea ei intelectuale. Déca studiulu classiciloru nobilitésa si cultivésa in adeveru pre barbatu, pentru ce se nu fia permisu si femeiei a se scobori la acele sorginti ale intieleptiunei? Firesce multe femei se considera totudeauna de prea tinere pentru sciinti'a seriósa, pana ce intr'o di facu descoperirea, cà sunt prea betrane de a mai invetiá.

Nimica nu este astadi atàtu de neglesu, cá educatiunea femeieloru.

Se cultiva talente, inse numai cele mai placute; ele invétia multu, inse nimicu adeveratu, nimicu seriosu. Din tóte càte ceva. Periferi'a inlocuesce profunditatea sciintiei.

O educatiune prin care se se formese atatu spiritulu càtu si ânim'a, atàtu inteligenti'a, càtu si caracterulu, cu unu cuventu, o educatiune perfecta unde o voiu 'aflá? *)

Femei'a voiesce se lucrese, pentru de a'si castigá o positiune libera si independente. Póte ea acésta astadi? Póte trai astadi o femeie singura si totusi se fia respectata? Nu!

„Singura!“ Chiar numai cuventulu acesta este tristu. Càtu de ângusta este ânim'a si purtarea lumei? O miie de locuri unde 'i este permisu barbatului a se duce in tóta libertatea, femeiei nu 'i este permisu ale frecuentá. Déca o lucratóre intra singura intr'o locanda si este frumósa, apoi privirile tuturoru barbatiloru se concentrésa asupr'a ei. Ea este privita cá o minune. Ea inrosiesce si innecata de rusine isi consuma mancarea si fuge dupa aceea cá o caprióra persecutata.

(Va urmá.)

*) Asia numitele pensionate de fete nu corespundu de locu chiamarei loru. Cunoscu càteva institute fórte frecuentate din Vien'a' in care am vediutu si am auditu lucruri oribile. Not'a Aut.

Transilvani'a.

— Sibiiu. (Lupt'a pentru limba devine totu mai inversiunata). In Nr. 7 alu acestui diariu noi amu semnalatu acelu terorismu alu pressei magiare, alu carui scopu este a iufricá si descuragiá pe tenerimea romanésca, cá se nu cultedie a'si cultivá limb'a sa nationale, ci se cultive numai pe cea magiara. Daca vorbesci cu magiari moderati reflectandu'i la eruptiunile fanatismului, ei iti dicu, cá se nu damu atàta inportantia aceloru studenti, candidati si literati calvinesci, alaturea cu jidovii si cu renegatii slavoni si càtiva nemti, cari facu specule mari cu press'a, esploatandu bun'a credintia a publicului ungurescu; éra diarie unguresci redactate de ómeni moderati si anume de catolici abia sunt vreo cinci ori siese. Ungurii moderati se insiéla reu. Noi cá si lumea tóta vedemu in fruntea agitatiunei fanatice nu numai candidati si literati calvini, nu numai jidovi si alti renegati, ci vedemu pe fiacare di persóne oficióse, puse in functiuni de inportantia intindiendu córdele pàna ce stau se plesnésca tóte. Inspectorulu reg. de scóle J. Roth dela Pressburg róga pe ministeriu si pe camer'a legislativa, cá se nu astepte resultatu deplinu numai dela magiarisarea definitiva a toturoru scóleloru de pre teritoriulu Ungariei si alu Transilvaniei, ci se deschida iute, in tóte cetatile si orasiele asile de prunci mici, cá smulgèndu'i din braçiale mameloru in etate de 3 ani, se'i dea in grij'a doiceloru (boneloru) magiare, pentru cá se vorbésca cu ei càte ½ di numai ungaresce. (Pesti Naplo). Se scolara inse altii cu protestu, cà nu numai ½ di, ci dio'a intréga se vorbésca totu numai ungaresce. Asilele de prunci mici sunt luate in planulu magiarisarei tocma de 40 de ani, si acei tirani cari le-au planuitu pe atunci, au adaosu fórte multu la intensitatea urei si apoi a versariloru de sange din 1848/9, pentru-cà ei au atacatu si celu mai sacru sentimentu alu tuturoru mameloru, care n'au ânima de corbu.

In acelasiu timpu veni unu altu inspectoru reg. de scóle dn. Franc. Koos dela Brasiovu, care dupa-ce arata, cà de ex. intr'unu singuru comitatu alu Brasiovului din 142 de institutori (invetiatori) romani si sasi numai 5 (cinci) insi cunoscu limb'a magiara bine, 73 pricepu ceva din ea, nimica tóta, precum se esprima inspectorulu, éra 67 nu sciu nici se'si casce gur'a ungaresce. Din acésta causa amerintia (in „Kelet“ Nr. 36) pe romani si pe sasi, anume pe cei din Brasiovu, Segisióra, Sibiiu; provóca pe ambii mitropolii romanesci, cá pe langa institutele pedagogice se infiintiedie indata acuma càte o scóla elementaria practica de siepte classe (7 osztályu elemi gyakorló iskolát), pentrucá asia candidatii magiarisati se aiba ocasiune acolo pe locu a propune limb'a magiara si a magiarisá mai departe dupa unu methodu multu mai practicu decàtu este celu din gramatic'a teoretica a lui Ahn si alui Baritiu (Octaviu, professoru gimnas. din Nasaudu). Terminulu peremtoriu (fatalu ii dicu francesii) de 4 ani, se va inplini, si daca toti acei dascali nemagiari (in numeru de mai multe mii) nu voru invetiá pana atunci ungaresce perfectu, au se cadia la examenu si atunci nu li se va dá diploma, éra vin'a va cadea pe actoritatile bisericesci.“

Tîneti minte ómeni buni, cà acestu limbagiu despoticu amerintiatoriu este si acumu, cá si in alte epoce din trecutu, efectulu noueloru constelatiuni politice. Tóte scirile mai noue, càte ne vinu dela Itali'a, Franci'a, mai virtosu inse dela Russi'a, sunt de natura cá se scótia pe fanaticii acestia din totu cumpatulu. Acestu paroxismu de fantasii bolnave ii face se créda, cà daca aru fi ei in stare se prefaca in magiari pe toti locuitorii Ungariei si ai Transilvaniei in 24 de óre, cu atàta aru scapá de panslavismu cá si de pangermanismu. Dara lupt'a universale, decisiva, destinata a reorganisá Europ'a intréga si o parte mare din Asi'a dupa nationalitati, este multu mai apropiata, decàtu se mai remana fanaticiloru timpu de a'si realisá visurile loru; chiaru si numai poterea resistentiei passive a popóraloru (lex inertiae) este din natur'a sa neasemenatu mai perseveranta, decàtu se o póta infrange cineva in sute de ani cu midiulóce de acelea desperate.

— Necrologu. Nicolae Papp redactorulu diariului „Magyar Polgár“, auctoru sau traductoru alu mai multoru opuri in limb'a magiara, nascutu in 24 Oct. 1837, dupa unu morbu fórte greu, indelungu si complicatu, a repausatu in 12 Febr. a. c. in Clusiu, lasandu in urm'a sa o veduva neconsolabile si patru prunci. Repausatulu a fostu armenu de origine. Tata-seu Joachim Papp negutiatoriu in Desiu si la Clusiu, mai tardiu proprietariu in Cristuru aprópe de Turd'a, mama-sa totu arména din famili'a Moldovanu, au tîinutu pe fiiulu loru la scóle in Clusiu numai pàna in cl. V gimnasiale, éra dupa aceea l'au luatu cá se'lu aplice la economia, lui inse nu 'ia placutu si s'a intorsu la Clusiu, unde s'au aplicatu pe langa diariele care esiau pe atunci. Asia se póte dice cà tóta sciinti'a ce si-a castigatu a fostu autodidactica; a fostu inse de o diligentia mare. Dupace a cercatu multe de tóte, in a. 1867 fundà diariulu „M. P.“ cá proprietate a sa. N. Papp erá mare adversariu alu romaniloru, inse fàra a'i uri, ci numai din lips'a totala de cunoscintie ethnologice relative la natiunea nóstra si din preocupatiuni sbeute cá si unu veninu dulce, din atmosfer'a Clusiului. Elu tóte aspiratiunile romaniloru le intielegea pe dosu; apoi corespondentii perfidi mai abusau si de nesciinti'a lui. Tata-seu tocma din contra: cu romanii avea cele mai multe daraveri. Ddieu se'lu erte!

Salinele Transilvaniei.

In lun'a trecuta ne veni o scrisóre dela Salinele murasiene (Maros-Ujvár) despre starea poporatiunei locale, despre productiunea aceloru saline, despre simbrii, scóle s. a. Nu o publicaramu, din causa cà cifreloru le lipsia autenti'a, mai alesu unde se dicea cà statulu a ar trage de acolo càte doue milióne venitu curatu pe anu. Veniturile fiscali trebue se se constate din acte oficiali, din contabilitate, din archivele ministeriului finantieloru. In dilele nóstre inse nu se atla unu singuru romanu din càti petrecu in B.-Pest'a, care se aiba timpu de a se ocupá cu registrare de cifre, care spunu mai multu decàtu totii oratorii dietei unguresci in càte 9 luni ale anului. In lipsa de informatiuni mai próspete, noi dàmu lectoriloru altele, cu càtiva ani mai vechi, inse autentice.

Transilvani'a e cunoscuta cá una din tierile cele mai bogate in mineralii, éra bogati'a ei de sare este proverbiala, coprinsa in vorb'a betraniloru, cà noi amu potea dá sare in una miie de ani la tóta Europ'a si totu se ne mai remana si noue pe mii de ani. Salinele cunoscute in Transilvani'a sunt: la Cetatea noua murasiana (Maros-Ujvar), la Turd'a, Desiu, Sicu, Salin'a-Clusiu (Kolos-Cojocna), Salinele Sibiiului (Vizakna) si Parajdu. Abundantia de saline, prisosu mare. Din acésta causa salinele dela Sicu sunt cassate de multu, cele dela Cojocna inchise dela 1853, productiunea dela Turd'a si Desiu micsiorata. Cea mai multa sare se scóte din salinele murasiane, de unde se transpórta in Banatu, Slavoni'a si pana la Croati'a.

Luandu unu periodu rotundu de ani 20 si anume dela 1851 pàna la 1871, din tóte salinele Transilvaniei se scótea si se vendea pe fiacare anu dela 800,000 pàna la 1 milionu cantarie (màji) de Vien'a, adeca de càte 100 ㏈, éra pretiulu in locu la saline erá 3 florini 15 cr. moneta conv. = 3 fl. 31 cr. val. a. Luandu anu cu anu in terminu mijlocu, se vinu circa 820 mii ctrie in valóre pàna la 2 milióne 665 mii fl. *)

In scrisórea susu citata se dice, cà la salinele Murasiului din cei vreo 3000 locuitori aru fi 2000 romani. Noi aflamu in siematismulu dela 1876 numai 1492, éra 548 se afla din susu, in comun'a si parochi'a vechia. Se dice in scrisóre, cà la salinele acelea se afla o scóla magiara a statului cu 3 docenti si cu o docenta pentru fetitie, éra aceea nu scie nimicu romanesce si pe fetitiele de romanu le insulta cu „Vankuj leány.“

Asia? le insulta? Ar face dnei prea bine se insulte in tóte dilele, inca si pe mamele loru. In siematismu la pag. 295 stà curatu, cà la salinele murasiene existe scóla romanésca confessionale, edificiu de piétra, adeca solidu si cà are 260 de scolari. Apoi, cum ajungu innocentele fetisióre de romanu, cá se fia insultate in scólele magiare?

Unu desastru alu unei comune romanesci.

Comun'a romanésca Stolna in distantia cá de trei óre dela Clusiu, fusese pàna in a. 1848 proprietate a unei ramure din famili'a grafiloru Lázár. Dupa desfiintiarea iobagiei, com. Mauritiu Lázár a remasu proprietariu pe alodiaturele sale, agrii, fenatie, paduri, drepturi regali, éra tieranii pe mosiórele loru. In urm'a unoru specule industriarie nefericite, seniorulu isi perdùse partea cea mai mare din avere si de suparare a moritu. Creditorii,

*) A se vedé mai pe largu in Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens de E. A. Bielz.

anume unu bancariu dela Vien'a pusera man'a pe averea grafului. In càtu pentru averea dela Stoln'a, locuitorii se decisera cá se o cumpere densii pe vecia. Ei isi luara unu advocatu din Clusiu, cá se'i puna la cale si inca advocatu romanu.

S'a inchieiatu unu contractu de cumparatura, in care se spune cà au intratu unele conditiuni de innebunitu. Locuitorii se obligara se cumpere acelea mosii boieresci cu tóte drepturile, cu pretiu de 22.000 fl. (altii dicu 28.000), inse cu conditiune, cá daca nu voru plati ratele regulatu la terminii fixati in contractu, se pérda tóte sumele càte le voru fi platitu pàna atunci, se pérda si mosiile, se fia obligati a mai plati si restulu, sub pedépsa de a li se pune executiune si a li se vende tóta averea privata pàna la coperirea sumei intregi.

Locuitorii din Stoln'a au platitu din sum'a cumparaturei cu chiu cu vai 18.000 fl. In acestea restimpuri advocatulu in locu de a recunósce, cà conditiunile contractului au fostu din capulu locului calculate spre a ruiná definitivu pe acei locuitori, spre a le sparge comun'a, precumu s'a spartu Tofalaulu inainte cu 12 ani, 'ia dusu din nou cu faci'a la jaraticu, cá se subscria una obligatiune peremptoria la tribunalu, apoi — 'ia parasitu.

Locuitorii n'au potutu plati. Pe la inceputulu lunei curente erá se li se vendia si cenusi'a din vatra. Noulu proprietariu le mai dede gratia pàna in 28 Februariu st. n., mai multu nici-o di. Acuma nefericitii isi luara unu altu advocatu, cá se alerge se le caute unu inprumutu hipotecariu, inse fàra a inplini o singura forma ceruta imperativu de legi si de interessulu creditorului. Firesce cà numai pe barb'a advocatului nu dà nici-unu institutu bani inprumutu la o comuna care nu'i cere ea, ci ii cere advocatulu.

De nu aru fi sositu incóce trei scrisori relative la desastrulu acesta; de nu amu fi auditu casulu acesta din graiulu unoru barbati prea onorabili, nici-odata nu amu fi crediutu se se mai póta intemplá o misielia cá aceea. Dela Stoln'a pàna in Clusiu se nu se afle sufletu de omu, nici popa, nici protopopu, nici notariu, nici advocatu, care se arate aceloru ómeni simplii indata la inchiaierea primului contractu, cà isi baga de buna voi'a loru cerbicea, nu in jugu, ci in latiu sugrumatoriu! Ce rusîne, ce stupiditate. Acuma le-a remasu deschisa calea Dobrogei, pentru cá se mai faca si acolo vreo fapta de ómeni desiuchiati.

Éca de ce tréba erá cercullariulu de mai deunadi esitu dela episcopulu Aradului.

Din Banatu.

Dela Lugosiu vinu de o luna incóce sciri cornurate, càte nu venia alta-data in càte 2—3 ani. Pe langa Pascu e datu in judecata criminala si subprefectulu Biro. Mereu se descopere defraudarile cele mai nerusînate. Mai alesu càteva comune romanesci sunt aprópe ruinate. Dieci de mii au storsu càtiva functionari dela ele. Computurile (socotelele) se afla in disordine revoltatória. Comissariulu plenipotente Ujfalussy a convocatu dilelele trecute consiliulu representativu alu comitatului, in care s'au discutatu mesurele care trebue a se luá spre a descoperi tóte blastematiile. Cu acea ocasiune s'au aflatu unu membru care injurà press'a, pentru-cà descopere scandale si hotii. „Pesti Naplo“ asigura, cà insusi dn. Ujfalussy a infruntatu pe acelu abderitu, luandu in aparare libertatea pressei, fàra alu carei ajutoriu nici elu insusi cu tóta omnipotenti'a sa cá comissariu ministeriale, nu a fostu in stare se demasce pe hoti.

Totu la Lugosiu s'a luatu din nou in pertractare caus'a cassei de economii (Sparcassa), despre care s'a vorbitu mai de multe-ori in cei 5 ani din urma. Se dice cà defraudarile dela acelu institutu de bani ajungu la 400 de mii fl. Lectorii isi aducu aminte, cà directorulu fusese condamnatu in anulu trecutu la inchisóre pe 4 ani si alti vreo doui pe terminu mai scurtu, precum si cà cu acea ocasiune s'a inpusu tacere la unii martori asupra altoru blastematii; se pare inse cà asta-data voru esí tóte la lumina. Diariele din Ungari'a voru se scia, cà partea cea mai mare din sumele perdute s'au cheltuitu cu ocasiunea alegeriloru dietali. Este fórte de doritu, cá se ésa intregulu adeveru la lumina. Intre alte inpregiurari ti-ar veni se intrebi, unde a statu in anii din urma numerós'a inteligentia romanésca din Temisiór'a, Lugosiu, Caransebesiu si din alte càteva orasie, de nu si-a ridicatu vocea in interessulu poporatiunei, pàna candu n'a luatu in man'a sa generalulu Doda caus'a tuturoru. Ajunsamu asia departe inapoi, in càtu se apere existenti'a si interessele poporatiunei romanesci diarie germane, intemeiate de evrei in Temisiór'a si Lugosiu si in acelesiu timpu unii romani se declare, cà ei n'au causa de a face opositiune sistemei actuale?

Revista politica.

Sibiiu, 17 Februariu st. n. 1880.

O deputatiune constatatóre din contele Mannsfeld, Wolfrum si Smeycal, primita in audientia privata, au inaintatu M. Sale imperatului in numele nemtiloru din Boemi'a unu contra-memorandu, prin care parafrasandu punctele cunoscutului memorandu boemu se incérca a combate dreptele pretensiuni de egala indreptatire ale boemiloru. Imperatulu primindu contra-memorandulu au respunsu deputatiunei cà: la tempulu seu, candu va esaminá memorandulu boemiloru, va luá in drépta considerare si pe acela alu nemtiloru.

Episcopatulu catolicu militantu din Boemi'a, incuragiatu se vede prin incurcatur'a politica domnitóre in Austri'a, precum si prin sistarea asia numitei „lupte pentru cultura“ in Prusso-Germani'a, crediù a fi sositu momentulu asteptatu, de a se aratá érasi pe scen'a politica. In septaman'a trecutu numitulu episcopatu presinta gubernului austriacu unu memorandu, in care aratandu pericolele ce amenintia societatea omenésca din partea principieloru sciintiei moderne, pretinde dela gubernu cá se restabilésca din nou caracterulu confessionalu alu invetiamentului primaru si instructiunea religiunei se fia incredintiata esclusivu numai preotiloru-catecheti, éra nu si invetiatoriloru mireni, precum se practisédia dela ridicarea Concordatului incóce. Precum se vede, iesuitii si partid'a ultramontana din Austri'a inca n'au desperatu a isi potea recastigá fatal'a influintia si vastulu terenu ce ilu ocupase odinióra, spre nefericirea multu cercatului imperiu austriacu. Mai lipsea numai reinoirea lupteloru si frecariloru confessionale, pentru cá numerulu dificultatiloru si alu calamitatiloru politice interne se fia aprópe completu. Jesuitii si partid'a ultramontana se pare cà n'au uitatu si n'au invetiatu nemica, si cà nu voru se intieléga, cà doctrinele si esistenti'a loru este unu anachronismu, care nu mai are locu in cadrulu civilisatiunei moderne.

Delegatiunile austro-ungare terminandu'si lucrarile loru au tînutu in 15 l. c. siedinti'a loru de inchieiare, in care s'au rostitu cuventarile obicinuite de multiumire si de complesantia reciproca.

Pentru diu'a de astadi se astépta cá Monitoriulu austriacu se publice decretele imperiale, prin care se va completá cabinetulu de coalitiune alu comitelui Taaffe, prin denumirea unui nou ministru de culte si a unui ministru de finantie.

Discursulu de tronu prin care s'au deschisu in 12 l. c. nou'a sessiune a Reichstagului germanu anuntia pentru bugetulu anului 1880 o sporire a contributiuniloru matriculare si necessitatea unui inprumutu pentru cheltueli urgente; discursulu mai aminteste apoi si de unele reforme in finantie; accentuédia urgenti'a transformarei si desvoltarei baseloru legei militare, cá asia, Germani'a fàra a prejudecá politic'a sa pacifica se póta completá armat'a si se o puna in raportu cu progressele facute in statele vecine. Discursulu dice cà legea in contra socialistiloru nereusindu inca se inpedece agitatiunile loru, se va propune Reichstagului prelungirea acestei legi.

Trecèndu la politic'a din afara discursulu de tronu dice, cà raporturile imperiului cu tóte poterile straine sunt pacifice si amicabile relevédia mai incolo, cà s'a continuatu increderea cà congressulu va asigurá pacea si cà astadi dispositiunile tractatului sunt esecutate mai in tóte punctele. Imperiulu germanu este mai multu interesatu la silintiele ce se facu cu scopu de a asigurá intr'unu modu durabilu pacea Europei. In càtu privesce politic'a imperatului ea va fi totudeauna pacifica si conservatóre si cu acea incredere pe care o inspira sentimentulu propriei poteri se va sili se intervina cu desinteresare in favorulu conservarei pacei si de a castigá concursulu aceloru poteri care nutrescu aceleasi sentimente.

Discursulu de tronu alu Germaniei cá si acela alu reginei Angliei nu respira de càtu pace si dorulu de pace si cu tóte acestea niminea nu crede in durat'a ei. Este in adeveru lucru cam greu de a pune in armonia aceste repetite asigurari de pace, cu febrilele inarmari ce se facu in tóte partile si cu passionat'a venatóre ce s'au pornitu intre statele europene dupa aliantie ofensive si defensive.

Cercurile gubernamentale si press'a oficiósa austro-ungara s'au simtitu surprinsa intr'unu modu neasteptatu, vediendu cà discursulu de tronu germanu nu vorbesce cu nici unu cuventu despre multu laudat'a si intim'a aliantia germano-austro-ungara. Ele nu isi potu esplicá acésta altcum, decàtu cà principele de Bismark si-au rezervatu a vorbi intr'una din siedintiele Reichtragului despre multu iubit'a sa aliata. Vomu asteptá si vomu vedea.

La Neapole au aparutu in dilele acestea unu organu oficialu alu Societatii Italia Irredenta subt titlulu: Italia degli Italiani. Primulu numeru alu acestui diariu contîne intre altele si tecstulu statuteloru societatii, subtscrise inca in anulu trecutu din partea lui Garibaldi, Imbriani si Avezzana.

In primulu seu articolu, noulu organu declara, cà scopulu Asociatiunei este anecsarea la Itali'a a intregului teritoriu italianu, care se mai afla astadi inca subt domnirea straina; castigarea neaparata a Triestului si Trentinului pentru siguranti'a Italiei si in fine, organisarea directiunei centrale si a comiteteloru, care voru trebui se ia mesuri spre a satisface dorintiele nationale.

Acestu programu alu Italiei irredente va dá inca multu de cugetatu si de lucru diplomatiei austro-ungare, precum si celei straine.

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

S.-Sebesiu in 31 Ian. v. 1880.

Eri in 30 Ianuariu cu ocasiunea dilei de trei „Santi“ archierei Vasilie, Gregorie si Joanu „Patronii scólei rom. gr.-or. din locu“, corpulu invetiatorescu, dela acésta scóla au arangiatu o productiune literara, cu program'a urmatóre:

Program'a

festivitatii din 30 Ianuariu v. diu'a de trei Santi Vasilie, Gregorie si Joanu, patronii scólei romane gr. or. din locu.

I. Inainte de amiadi.

1. Dupa finirea servitiului divinu in ambe biserici gr.-or. se va tienea in curtea scólei santirea apei dupa care va urm'a stropirea scólei cu apa santita.

Dupa amiadi la 3½ óre.

2. Cuventare ocasionala rostita de dlu D. Davidu.
3. Se mergemu frati la scóla, poesei esecutata de elevii scólei.
4. Fratii Ideri, poesie de Alesandri declamata de dlu S. Rosiu.
5. Romanulu si viitoriulu seu, cuventare rostita de dlu Z. Muresianu.
6. Plangerea femeii asupra barbatului, poesie decl. de dlu P. Drusanu.
7. Scóla si famili'a, cuventu rostitu de dlu Ilie Savu.
8. Hai se damu mana cu mana, poesie cantata de elevii scólei.
9. Cuventare de inchidere de dlu Joanu Tipeiu, protopresbiteru si directoru alu scólei.

S. Sebesiu in 28 Ianuariu 1880.

Corpulu invetiatorescu.

Reusit'a a fostu preste totu buna. Frumósa a fostu cuventarea ocasionala de D. Davidu. Bine au fostu declamate poesiile de S. Rosiu si P. Drusanu. Frumósa a fostu „Scóla si famili'a“ cuv. de Ilie Sava. Fórte buna si nimerita a fostu cuv. „Romanulu si viitoriulu seu“ de Z. Muresianu. Éra cantarile esecutate de elevii si elevele de scóla, sub conducerea dlui Z. Muresianu a fostu fórte bine esecutate. Sonorulu, dulcele si placutulu versu aru fetitieloru nu a remasu neaplaudatu. Fal'a loru si conducétoriulu loru, carele este rugatu a purcede mai departe pre calea inceputa, se fia securu cá spriginulu nu i va lipsi. In fine urmà cuventulu de inchidere de dlu Joanu Tipeiu protop. si dir. scólei. Nu voiu laudá pre acestu dnu, ci voiu descoperi Onor. publicu, cá, dupa cum sunt informatu din isvoru securu, déca a fostu acésta productiune, apoi singuru numai d-sale avemu de ai multiami. (Multe s'ar fi potutu si s'ar mai potea face! Red.)

Pre d-sa ilu rogamu noi Sebesienii, cá directoru alu acelei scoli se pasiasca cu tóta energi'a. Se aiba in vedere facum inca mai multu cá pàna acuma acéea, cá Sebesiulu este unu centru, este unu locu fórte acomodatu, pentru a fi unu foculariu respanditoriu de lumina in intregu pregiurulu seu locuitu mai numai de romani. Nu ne indoimu nici decàtu despre bunele intentiuni si silintie ce le a avutu totudeauna si le va avea si in viitoriu, pentru a se ajunge la aceia.

Aceia, ce au adusu, asia dicendu din nimica, Sebesiulu la starea de adi, carea servesce spre lauda romaniloru, aceia voru continuá si mai departe pre calea de pàna acuma, si securu voru ajunge la tînta.

Cu alta ocasiune, On Red. cu permissiunea d-vóstra, voiu aratá starea Sebesiului in privinti'a biserico-scolara si politica, in càtu imi va fi cu potintia si in càtu mi se va iertá.

Unulu din cei de fatia.

Sciri diverse.

Moise Toma,
administratoru protopresbiterialu alu tractului I alu Sibiiului, asessoru consistorialu onorariu si administratoru parochialu la biseric'a romana ortodocsa din Sibiiu suburbiulu inferioru,
in etate de 34 ani, a adormitu in Domnulu astadi 4/16 Febr., la 1¼ óre d. a. dupa unu morbu scurtu. Remasitiele pamentesci ale repausatului se voru asiediá spre vecínica odichna in 6/18 l. c. la 3 óre d. a. in cimiteriulu bisericei gr. or. din Sibiiu suburbiulu inferioru.

Cu ânim'a infranta de dorere aducemu acésta la cunoscinti'a consangeniloru si amiciloru.

Sibiiu, 4/16 Februarie 1880.

Anastasi'a nas. Popa, soçie. Ersili'a, Joanu, Fabiu, fii. Ana Pop'a, sócra.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

— (List'a Nr. 6) a contribuiriloru incurse la comitetulu subsemnatu, in folosulu inundatiloru.*)

Transportulu totalului din list'a Nr. 5 publicata in Nr. 10 a. c. alu „Observatoriului". fl. 1420.89

D. B. Dameanu trimite din Vien'a doue colecte:

a) un'a facuta intre oficierii romani de acolo prin parintele Sava Popoviciu cu produsulu de . . . fl. 30.—

b) a dou'a dela urmatórele persóne din Vien'a: d-n'a C. Pop 3 fl., J. Pop 1 fl., S. Ciurcu 2 fl. 50 cr., Savoiu 2 fl., mai departe dela urmatorii DD. studenti romani de acolo: Pascu 2 fl., Sotir 2 fl., G. Poppu 2 fl., unu stipendistu 5 fl., C. P. 1 fl., V. Voina 2 fl., Pantiu 1 fl., E. C. Dragusianu 1 fl., F. Brasescu 3 fl., Mihalcea 2 fl., D. Danescu 1 fl., Fagarasianu 1 fl., Margineanu 1 fl., Halitia 1 fl., Albini 1 fl., Moldovanu 1 fl., S. Siulutiu 1 fl., Voileanu 1 fl., B. Dameanu 1 fl.. Procopianu 1 fl., Caparescu 1 fl., J. Demeanu 1 fl., Prunculu 2 fl., Alaciu 1 fl., Onciulu 1 fl., unu anonimu 50 cr.; in totalu . . fl. 46.—

Totalulu cu diu'a de astadi . fl. 1496.89

Sibiiu, 16 Februariu 1880.

Comitetulu centralu pentru ajutorarea inundatiloru.

— (Ratiociniu). Despre venitulu balului tienutu in Blasiu la 20 Septembre 1879 in folosulu fondului de teatru romanu cu ocasiunea adunarei generali.

A. Perceptiuni: In sér'a balului au incursu 95 fl. Dupa balu au incursu: 1. Prin D. J. Moldovanu a) DSa 1 fl., b) dela d. Baronu D. Ursu 1 fl., c) dela Nicolau Petrescu 1 fl. 2. Prin D. J. Mezei jude reg. in Mociu: a) dela DSa 2 fl. b) Teofilu Hosu insp scol. pens. diece franci, c) Joanu Germanu parochu gr. cath. 2 fl., d) Jeronimu Boracu cancelistu 1 fl. 3. Prin Il. Sa Joane Csergedi jude de tabla reg. in M. Vásárhely, a) Antoniu Stoica 1 fl., b) Mateiu Popu 1 fl. c) N. Francu 1 fl., d) Nicolae Moldovanu 1 fl., e) Danila Fogarasi 1 fl., f) Simionu Calutiu 1 fl. g) Dimitriu Fogarasi 1 fl., h) Rudolfu Fogarasi 1 fl. 4) Prin D. J. Romanu adv. in Fogarasiu: a) dela D. Sa 2 fl. b) Danila Gramoiu 1 fl., c) Nagy Sandor 1 fl., d) Joanu Turcu 1 fl., e) Joanu Turcu 1 fl., f) Efraim Pandrea 1 fl., g) Nicolae Neceanu 1 fl., h) Alesandru Micu 1 fl., i) Joanu Florea 1 fl. Sum'a perceptiuniloru 121 fl. 10 franci.

B. Erogatiuni: Patru telegrama à 20 cr. 80 cr., diece epistole recomandate à 20 cr. 2 fl., mai multe epistole francate 1 fl. 16 cr., tiparirea bileteloru 5 fl., arangearea salei 15 fl. 90 cr., music'a 22 fl., pentru porto de acumu 14 cr. Sum'a erogateloru 47 fl.

C. Bilantiu: Sum'a perceptiuniloru 121 fl. 10 fr.
Sum'a erogatiuniloru 47 fl.
Venitu curatu 74 fl.

Blasiu, in 10 Januariu 1880.

Ludovicu Csato. presiedinte. — Elia Chirila. notariu.

— (Invitatiune.) Subscrisulu comitetu va arangea unu balu, ce se va tiené Domineca in 22/10 Februariu a. c. in sal'a „otelului nationale" din Blasiu, in favórea romaniloru transilvaniani inundati. Pretiulu intrarei pentru persóna 1 fl. v. a., pentru familia 2 fl. v. a. Inceputulu la 8 óre sér'a. Oferte marinimóse se primescu cu multiamita si se voru cuitá pre calea publicitatei. Damele sunt rogate a se pesentá in toilete càtu mai simple.

Blasiu, 12 Februariu 1880.

Pentru comitetulu arangiatoriu.
Joanu P. Pecurariu. Alesiu Viciu.

— (Balu in Zernesci.) Reuniunea femeiloru romane din Zernesci va arangea domineca in 10/22 Februariu a. c. unu Balu in sal'a edificiului scolaru.

Inceputulu la 8 óre séra. Biletulu de intrare 1 fl. v. a. NB. Ofertele marinimóse se potu tramite la adress'a ori carei Dómne subsemnate si se voru publicá.

Pentru comitetu:
Mari'a Garoiu, presiedinta — Mari'a Ratiu.

— (Invitare.) Reuniunea invetiatoriloru din tractulu ppescu alu Mediasiului, in favorulu fondului ei pàna acum prea micu, va arangia unu balu, care se va tienea in Mediasiu in sal'a otelului „Strugurele de auru" incependu sér'a la 8 óre in 10/22 Februariu 1880.

La acésta petrecere sunt invitati toti iubitorii de inaintarea culturei si invetiaturei poporului romanu.

Pretiulu intrarei e 1 fl. de persona, 2 fl. de familia.

Ofrande marinimóse se primescu cu multiamita si se voru cuitá pre calea jurnalistica.

Mediasiu, 12 Februariu 1880.

Pentru comitetulu arangiatoriu:
Dionisiu Chendi, parochu gr. or.

— (Fidantiare.) Domnisiór'a Maria Jech si d-lu Nicolau Ivanu invet. si-au serbatu fidantiarea loru in Saliste, Domineca in 15 Februariu 1880.

— (O proba de filosofia practica a unui esecutoru de dare.) La unu functionariu dela una din liniele drumuriloru de feru ungaresci, care n'avea tempu a se ocupá in persóna si cu platirea inpositeloru sale, se presenta intr'una din dilele trecute domnulu esecutoru, pentru cá se ilu esecvedie pentru o restantia de 4 fl. 80 cr. din anii 1873—1876. Cá obiectu de esecutiune elu alese o mésa noua din salonu. In absenti'a functionariului, care se aflá in biroulu seu, soci'a isi permise a observá d-lui esecutoru, cà pentru o suma atàtu de bagatela se puna esecutiune pe unu obiectu de o valóre mai corespondietóre, de órece acea mésa din salonu este noua noulitia si au costatu 50 fl. v. a. La acésta practiculu esecutoru respunse cu unu laconismu singularu: „A! ce 'mi pasa mie, va fi buna pentru mine; tocmai am lipsa de o mésa pentru salonulu meu; pentru sum'a de 50 fl. cineva póte cumperá astadi o mosiia intréga." Lucrulu remase intr'atata, pàna ce a dou'a di functionariulu plati cei 4 fl. 80 cr. la perceptoratu. Aflatau óre practiculu esecutoru in altu locu o mésa de salonu asia, precum i erá dorulu séu nu? Despre acésta cronic'a nóstra tace.

— (Frati de ai magiariloru descoperiti in lumea noua.) Diariulu ministerialu „Hon" publica cá curiositate unu fragmentu dintr'o scrisóre a unui anume Ales. Kocsis nascutu in Ungari'a, pe care acesta o au tramisu din localitatea Tullahoma a statului Tenesse (unulu din statele confederatiunei nord-americane) fratelui seu, care locuesce in Gyula. Autorulu scrisórei dice, cà densulu a primitu dela academi'a eruditiloru americani missiunea de a calatori prin desierturile inca necercetate ale Americei. Cu ocasiunea aceea elu au datu preste o poporatiune inca necunoscuta, a carei religiune semena intr'unu modu surprindietoru cu aceea a vechiloru magiari; chiaru si in limb'a loru au aflatu multe analogii, asia d. e. femeile se numescu „szuny (unguresce asszony), divinitatea „meny" (meny: unguresce ceriu) etc. Ce fantasii!!

— (Consecintiele gerului din érn'a acésta.) Raporturile oficiale venite la ministeriulu de comerciu unguresc constata, cà in urm'a intensivului geru ce au domnitu in érn'a acésta, cei mai multi pomi roditori din tiér'a intréga au degeratu asia de tare, in càtu ei cu greu isi voru reveni in 3—4 ani, pentru cá erasi se póta dá fructe.

— (Unu jubileu raru.) Unu functionariu de justitia din Ungari'a si-au serbatu in cerculu familiaru jubileulu de refusare alu petitiunei sale a 50-cea, prin care s'au rogatu a fi inaintatu. Pe candu jubilariulu isi tienea toastulu seu in onórea d. ministru de justitia, care i-au oferitu ocasiunea a serbá acelu jubileu, primi resolutiunea negativa la a 51-ea petitiune ce o inaintase.

— (Binefacere in stilu mare.) Marele proprietariu din Ujlak (comitatulu Neutra) d-lu Adolph Wallner au conchiamatu pe toti locuitorii din satulu seu la sine, au inpartitu intre ei preste 3000 centenarie metrice de bucate, pentru-ca se aiba ce semená, éra pe cei mai avuti i-au inpruimutatu cu bani, cerendu-le 8% care apoi se voru inparti la cei saraci; pre langa acésta densulu dà de mancare la cei mai saraci in tóte dilele, fàra de a face deosebire de confessiune. Au mai alesu inca 120 de persóne serace din Neutra, carora le va dá in totu decursulu ernei lemne si cartofi.

*) Cuitarile sumeloru tramise la acestu comitetu voru urmá prin publicare in diariele de aici „Observatoriulu" si „Telegrafulu romanu". La cerere inse, sumele se voru cuitá si separatu.

Bibliografia.

— („Scól'a Romana".) Subsemnat'a redactiune aduce la cunoscinti'a on. publicu cetitoriu, cà preste puçinu „Scól'a Romana" va incepe se reapara, si pàna la finele anului c. se voru publicá tóte numerele promise, astfeliu cà onor. prenumeranti nu voru avé, din caus'a acésta, nici o scadere. Caus'a intardiarei de pàna acum este, cà D. Niculae Fekete-Negrutiu din Gherl'a, carele se legase a infiintiá aici in Naseudu o filiala a tipografiei Georgiu Lazaru din Gherl'a, in urm'a urmeloru ne-a lasatu pe josu, despre ce inse mai multe in numerulu 1 alu foiei. Acum „Scól'a Romana" se va tiparí in Bistritia; cu tóte acestea prenumeratiunile binevoiésca a se trimite la

Redactiunea „Scólei Romane"
in Nasaud (Transilvani'a.)

Post'a redactiunei.

— Blasiu. Turd'a. Rodn'a. Almaju (in Banatu). Oradea. Cernauti. Primitu. Voru esi dupa potintia curendu.

Din comit. Sabolciu, post'a Piskolt. Numele comunei bisericesci compromisse este scrisu reu, nu se póte descifrá.

— Brasiovu, 12 Febr. Stringere de mana caldurósa. Numai in persóna. Nu va fi prea tardiu.

— La mai multi tineri dela diverse gimnasie. Dela acésta redactiune mergu 63 de exemplarie neplatite, care computate cu 8 fl. facu 504 fl. Din acestea mergu 10 esempl. ex officio pe la auctoritati publice si bibliotece, 23 in schimbu, restulu de 30 gratis. Credemu cà este unu sacrificiu mare acesta dela o redactiune din cele mai persecutate. Parintii si patronii DVóstra de ce se nu ve ajute si densii cu càte o bagatella de 8 fl inca si cu 20 fl. pe anu pentru scopuri literarie?

Neoplant'a. 1875. Medalie de argintu.

Seghedinu. 1876. Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TÓTA MARIMEA
pe langa ficsarea prealabila a suneteloru loru.

Cu deosebire recomanda **clopotele gaurite,** inventate de densulu, alu caroru sunetu este mai josu decàtu alu celoru de constructiunea vechia si care, fiindu de 100 punti, sunt asemenea celoru de 140 punti de constructiunea vechie.

Se afla totudeauna in depositu clopote, dela marimea cea mai mica pàna la 50 chilogr., precum si de **proasse portative** si **de mana.**

Se recomanda pentru comande càtu de multe

Antonie Novotny
in Timisióra.

(4) 1—12

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg
alu lui
Franciscu Wilhelm, farmacistu in Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare fortia vindecatóre si usiuratóre pentru morburile organeloru de respiratiune, pentru catarele gûtlejului si alu bronchieloru, tuse spasmotica, ragusiéla, multe alte suferintie ale gûtului si ale plumaniloru.

Fórte de recomandatu este acestu sucu cá preservativu pe tempuri negurése si aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necessitate pentru ómenii cari sufere de plumani; éra pentru cantareti si oratori in contra vocei inflorate, séu chiaru in contra ragusielei, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numeróse ateste probésa cele afirmate mai susu.

Se afla de vendiare in sticle à 1 fl. 25 cr. in **Sibiiu** la d-nii **Fried. Thallmayer** si **I. B. Misselbacher sen.**

Onoratulu publicu se céra totudeauna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fiindu-cà acesta se produce singuru numai de mine, si de órece fabricatele puse la vendiare subt firm'a Iulius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nisce imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebit'a atentiune a publicului cumperatoriu. (2) 3—25

Editoru si redactoru responsabilu: **Gh. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**